

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Історичний факультет
кафедра етнології

Затверджено

на засіданні кафедри етнології
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29 серпня 2025 р.)

Завідувач кафедри
Роман СІЛЕЦЬКИЙ

Силабус навчальної дисципліни
ЕТНОЛОГІЯ УКРАЇНИ
що викладається в межах ОПП
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
зі спеціальності В9 “Історія та археологія”

Львів – 2025

Назва дисципліни	ПП 1.2.26 Етнологія України
Адреса викладання дисципліни	Львівський національний університет імені Івана Франка вул. Університетська, 1, м. Львів, Україна, 79000
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	історичний факультет, кафедра етнології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»; В9 «Історія та археологія»
Викладачі курсу	Сілецький Роман Броніславович, докт. іст. наук, професор, завідувач кафедри етнології
Контактна інформація викладачів	roman.sileckyj@lnu.edu.ua , ethnology.dep.history@lnu.edu.ua кафедра етнології, ауд. 322 Головного корпусу Університету, тел.: (032) 239-45-40
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	у день проведення лекцій (за попередньою домовленістю); можливі on-line консультації через Zoom. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити
Сторінка курсу	https://clio.lnu.edu.ua/course/etnolohiya-ukrajiny-2
Інформація про дисципліну	Курс «Етнологія України» є нормативною дисципліною зі спеціальності В9 «Історія та археологія», яка викладається для денної форми здобуття освіти в II семестрі в обсязі чотирьох кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS), для заочної форми здобуття освіти в I семестрі в обсязі чотирьох кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання зі сфери народної культури українців, обов'язкові для того, щоб опанувати методику проведення наукових досліджень в галузі <i>історичної етнології</i> . Тому у курсі представлено огляд концепцій етногенезу українців, висвітлено структуру українського етносу, історико-етнографічне районування України, розглянуто основні галузі їх традиційної господарської діяльності, матеріальної культури, сім'ю та сімейний побут, громадський побут, звичаї, обряди, світоглядні уявлення, та народні знання.
Мета та цілі дисципліни	Метою вивчення нормативної дисципліни «Етнологія України» є ознайомлення студентів з проблемою походження українського етносу, його структурою і розселенням, історико-етнографічним районуванням, основними галузями традиційно-побутової культури українців для оволодіння сучасними підходами та інструментами дослідження етнокультурних явищ та процесів. Використовуючи найновіші здобутки історіографії, сформувані у майбутніх бакалаврів історії знання про традиційно-побутову культуру українського народу. Розглянути основні концепції етногенезу українців, розселення українського етносу (локальних та етнографічних груп, зарубіжних українців та української діаспори), охарактеризувати національні меншини України.
Література для вивчення дисципліни	1) Вовк Хв. Студії з української етнографії та антропології. Київ, 1995. 2) Етнографія України: Навч. посібн. За ред проф. С. А. Макарчука. Вид. 2-ге, перероб. і доп. Львів, 2004. 3) Культура і побут населення України: Навч. посібник. За ред. В. І. Наулка. Вид. 2-ге. Київ, 1993.

	4) Борисенко В. Традиції і життєдіяльність етносу: на матеріалах святково-обрядової культури українців. Навч. Посібник. Київ, 2000. 5) Українська етнологія: Навч. посібник. За ред. В. Борисенко. Київ, 2007. 6) Українське народознавство: Навч. посібник. За ред. С. П. Павлюка, Г. Й. Горинь, Р. Ф. Кирчіва. Львів, 1994. 7) Українці: Історико-етнографічна монографія у двох книгах. За ред. д.і.н. А. Пономарьова. Опішне, 1999. 8) Українська минувшина: ілюстрований етнографічний довідник. А. П. Пономарьов, Л. Ф. Артюх, Т. В. Косміна та ін. Київ, 1993. 9) Павлюк С. Енциклопедичний словник понять і термінів з етнології. Львів. 2020. 10) Кушнір В. Г. Народознавство Одещини. Навчальний посібник. Одеса, 1998. 11) Культурно-побутові традиції українців Волині: історико-етнологічні нариси : монографія. [В. Галайчук, М. Глушко, Р. Сілецький та ін.]. Львів, 2023. 12) Макарчук С. Історико-етнографічні райони України : навч. посібн. Львів, 2012. 13) Глушко М. Історія народної культури українців. Навч. посібн. Львів, 2014. 14) Глушко М. Методика польового етнографічного дослідження: Навч. посібник. Львів, 2008. 15) Борисенко В. Нариси з історії української етнології 1920 – 1930-х років. Київ, 2002.
Обсяг курсу	Денна форма здобуття освіти: Загальний обсяг годин: 120 Аудиторних годин: 64 Лекції: 32 Практичні: 32 Самостійна робота: 56 Заочна форма здобуття освіти: Загальний обсяг годин: 120 Аудиторних годин: 20 Лекції: 10 Практичні: 10 Самостійна робота: 100
Очікувані результати навчання	У процесі вивчення студентами курсу, опанування його теоретичними, методологічними, методичними і практичними засадами формуються програмні компетентності (інтегральна; загальні; фахові) й досягаються такі програмні результати навчання: ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. СК 5. Здатність відшуковувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.). СК 13. Діяти згідно з принципами академічної доброчесності та професійної етики історика. ПРН 5. Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними

	джерелами. ПРН 10. Застосовувати сучасні методики у процесі популяризації історії та археології, а також здійсненні різних видів педагогічної діяльності. • знати: основні галузі традиційно-побутової культури українського народу, орієнтуватися в історико-етнографічному районуванні України, володіти знаннями про зарубіжних українців та українську діаспору, опанувати народознавчу термінологію. <i>Зміст понять:</i> традиційні основні і допоміжні господарські заняття, ремеслі і промисли, народна матеріальна культура (поселення, двір, житло, транспорт, одяг, харчування), духовна культура (календарно-побутова обрядовість, сімейні звичаї та обряди, оказіональні звичаї та обряди), світоглядні уявлення та вірування, сім'я та сімейний побут, традиційний громадський побут, народні знання. • вміти: критично опрацьовувати рекомендовані джерела й літературу, фактологічний матеріал; диференціювати український етнос відповідно до існуючого історико-етнографічного районування України, розрізняти історико-етнографічні регіони України, етнографічні райони, етнографічні та локальні групи українського народу, національні меншини; визначати загальноетнічні риси та локальні особливості народної культури українців, фактори, які зумовили їх формування.
Ключові слова	Етнологія, історія української етнології, етногенез українців, структура українського етносу (етнографічні і локальні групи), зарубіжні українці, українська діаспора, національні меншини України, історико-етнографічне районування України, традиційні господарські заняття, матеріальна культура, сім'я і сімейна обрядовість, громадський побут, духовна культура (світоглядні уявлення, вірування, календарно-побутова обрядовість), народні знання.
Формат курсу	Очний /заочна
Теми	ДОДАТОК (схема курсу)
Підсумковий контроль, форма	Іспит
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з “Археології України”, “Загальної етнології”, “Культурної антропології”, достатніх для сприйняття категоріального апарату дисципліни
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекція, екскурсія в Музей етнографії та художнього промислу ІН НАН України (м. Львів), практичні заняття, виготовлення і захист карти історико-етнографічного районування України.
Необхідне обладнання	Карта історико-етнографічного районування України.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: 50 балів – за роботу студента впродовж семестру (з них – 35 балів за роботу на практичних заняттях і 15 балів – за виготовлення і захист в форматі колоквиума карти історико-етнографічного районування України); 50 балів – відводяться на письмовий іспит (2 описових питання). Підсумкова максимальна кількість балів 100 Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності під

	час вивчення курсу забезпечується: ◆ обговоренням на першому лекційному занятті норм академічної доброчесності; ◆ обговоренням на першому лекційному занятті видів, форм і методів навчальної діяльності студента, вимог щодо оцінювання результатів і критеріїв оцінювання; ◆ повідомлення студентів про наслідки плагіату чи інших форм недоброчесності (їх виявлення в письмовій роботі студента є підставою для незарахування завдання, незалежно від масштабів плагіату чи обману); ◆ неможливість (заборона) користування мобільними пристроями під час тестування; ◆ обов'язкове посилання на використані літературні джерела під час підготовки презентації та звіту за самостійну роботу Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Питання на іспит	1. Становлення української етнологічної науки (кінець XVIII – перша пол. XIX ст.). 2. Етнологічна діяльність НТШ (кінець XIX – перша третина XX ст.). 3. Етнологічна діяльність Південно-Західного відділу Російського географічного товариства. 4. Етнологічна діяльність Ф. Вовка. 5. Етнологічна наука на західноукраїнських землях у 20-30-х рр. XX ст. 6. Етнологічна наука в УРСР у 20-30-х рр. XX ст. 7. Українська етнологія на сучасному етапі розвитку: науково-дослідні та музейні установи, періодичні видання. 8. Етнографічні групи українського народу. 9. Полісся України: історико-етнографічна характеристика. 10. Поділля: історико-етнографічна характеристика. 11. Покуття: історико-етнографічна характеристика. 12. Гуцульщина: історико-етнографічна характеристика. 13. Лемківщина: історико-етнографічна характеристика. 14. Бойківщина: історико-етнографічна характеристика. 15. Волинь: історико-етнографічна характеристика. 16. Опілля в системі історико-етнографічного районування України. 17. Слобожанщина: історико-етнографічна характеристика. 18. Середня Наддніпрянщина: історико-етнографічна характеристика. 19. Історико-етнографічне районування України. 20. Закарпаття в системі історико-етнографічного районування України. 21. Північна Буковина в системі історико-етнографічного районування України. 22. Українські Карпати в системі історико-етнографічного районування України. 23. Центральна-Східний історико-етнографічний регіон: історико-етнографічна характеристика. 24. Південно-Західний історико-етнографічний регіон: історико-етнографічна характеристика. 25. Південний (причорноморський) історико-етнографічний район: загальна характеристика. 26. Зарубіжні українці: загальна характеристика. 27. Українська діаспора: загальна характеристика. 28. Українці в Польщі: загальна історико-етнологічна характеристика. 29. Українці в Росії: загальна історико-етнологічна характеристика.

	30. Основні традиційні господарські заняття українців: загальна характеристика. 31. Допоміжні традиційні господарські заняття українців: загальна характеристика. 32. Традиційне збиральництво в українців. 33. Мисливство як традиційне допоміжне заняття в українців. 34. Рибальство як допоміжне господарське заняття в українців. 35. Ремесла та промисли українців. 36. Традиційні знаряддя обробітку ґрунту в українців. 37. Традиційне тваринництво в українців. 38. Традиційне полонинське скотарство на Гуцульщині. 39. Історичний розвиток бджільництва в Україні. 40. Чумацький промисел в українців. 41. Лісорубство і лісосплав в українців. 42. Соціально-економічні типи сільських поселень українців. 43. Традиційні форми сільських поселень українців. 44. Традиційні типи забудови дворів в українців. 45. Українське народне житло: історичний розвиток, горизонтальне планування та система опалення. 46. Традиційний сухопутний транспорт українців. 47. Традиційний водний транспорт українців. 48. Ритуальні страви в календарно-побутовій обрядовості українців. 49. Ритуальні страви в традиційній родинній обрядовості українців. 50. Функції традиційного українського одягу. 51. Класифікація українського народного одягу. 52. Традиційний натільний одяг українців. 53. Традиційні головні убори та зачіски українців. 54. Традиційний жіночий поясний одяг. 55. Функції української селянської сім'ї. 56. Історичні форми сім'ї в українців. 57. Організація та функції української сільської громади. 58. Звичаї трудової взаємодопомоги в українській сільській громаді. 59. Молодіжні громади в українському селі. 60. Традиційна календарно-побутова обрядовість зимового циклу. 61. Традиційна календарно-побутова обрядовість весняного циклу. 62. Традиційна календарно-побутова обрядовість літнього циклу. 63. Традиційна календарно-побутова обрядовість осіннього циклу. 64. Весільна обрядовість українців. 65. Родильна обрядовість українців. 66. Поховально-поминальна обрядовість українців. 67. Традиційна будівельна обрядовість українців. 68. Традиційні народні знання українців. 69. Народна медицина українців. 70. Народна метеорологія українців. 71. Народна демонологія українців. 72. Народна метеорологія. 73. Традиційні харчові заборони в українців. 74. Духи-опікуни в народних демонологічних уявленнях українців.
Теми для самостійної роботи	1. Види традиційного весільного печива в рідному місті / селі. 2. Традиція клечання осель і будівель в період літньої календарно-побутової обрядовості в рідному місті / селі. 3. Народні традиції відзначення Різдва Христового (святвечірня трапеза,

	колядування, рядження тощо) в рідному місті / селі. 4. Народні великодні традиції мешканців рідного міста / села. 5. Народні ремесла і художні промисли мешканців рідного міста / села. 6. Народні поминальні звичаї впродовж календарного року в мешканців рідного міста / села. 7. Традиційні поминальні страви та застільний етикет мешканців рідного міста / села
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Тиждень		Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота денне/заочне)	Матеріали	Література. Ресурси в Інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
1 тиждень	Тема 1. З історії української етнології. Становлення народознавчої науки (Харківський, Львівський і Київський центри). Етнологічна діяльність П. Чубинського. Етнографічна комісія НТШ у Львові (М. Грушевський, Ф. Вовк, І Франко). Етнологія в Україні у міжвоєнний час. Основні етнологічні центри в Україні на сучасному етапі (ІМФЕ ім. М. Рильського НАНУ, ІН НАНУ, скансени), етнологічна періодика.	Лекція 2 год./ Лекція 2 год.		2, 3, 5, 6, 7, 14, 15		Тиждень
	Тема 1. З історії української етнології. 1. Етнологічна наука в Наддніпрянській Україні у другій пол. XIX– на поч. XX ст. 2. Етнологічна діяльність Наукового Товариства імені Шевченка (кінець XIX – поч. XX ст.). 3. Народознавчі дослідження в Радянській Україні у міжвоєнний період. Втрати української етнології внаслідок сталінських репресій.	Практичне заняття 2 год/ 2год.		2, 3, 5, 6, 7, 14, 15		Тиждень

	4. Польові дослідження українських етнологів у другій половині ХХ–на початку ХХІ ст. 5. Етнографічні музеї України.					
2 тиждень	Тема 2. Етногенез українського народу. Дослідження етногенезу як синтез різних дисциплін: етнології, археології, історії, мовознавства, антропології. Заполітизованість проблеми етногенезу українців. Основні концепції походження українців: трипільсько-арійська, ранньосередньовічна, пізньосередньовічна. Погляди українських вчених на проблему етногенезу українців (М. Грушевський, Р. Дашкевич, М. Брайчевський, В. Баран, Л. Залізник, Г. Півторак та ін).	Лекція 2 год. / Лекція 2 год.		1, 5, 7	Самостійна робота: опрацювання рекомендованої літератури	Тиждень
	Тема 2. Походження українського народу. 1. <i>Трипільсько-арійська</i> концепція етногенезу українців. 2. <i>Пізньосередньовічна</i> версія походження українців. 3. <i>Ранньослов'янська</i> концепція походження українського етносу (за працями Г. Півторака, Л. Залізника, В. Балушка).	Практичне заняття 2 год/2год.		1, 5, 7		Тиждень

3 тиждень	Тема 3. Історико-етнографічне районування України. Етнографічні групи українського народу (бойки, гуцули, лемки, поліщуки). Центрально-Східний історико-етнографічний регіон (Середня Наддніпрянщина, Слобожанщина, Південна (Степова Україна)); Північний (Поліський) історико-етнографічний регіон; південно-Західний історико-етнографічний регіон (Волинь, Поділля, Опілля, Покуття, Надсяння та ін.).	Лекція 2 год./ Лекція 2 год.	Карта історико-етнографічного районування України	2, 6, 7, 12	Виготовлення карти історико-етнографічного районування України та захист її в форматі колоквіума	Тиждень
	Тема 3. Історико-етнографічне районування України. 1. Етнографічні групи українського народу. 2. Центрально-Східний історико-етнографічний регіон: загальна характеристика. 3. Полісся України: загальна характеристика. 4. Західний (Південно-Західний) історико-етнографічний регіон: загальна характеристика.	Практичне заняття 2 год /2год.	Карта історико-етнографічного районування України	2, 6, 7, 12		Тиждень

4 тиждень	Тема 4. Зарубіжні українці та українська діаспора. Країни розселення зарубіжних українців та їх чисельність (Росія, Білорусь, Польща, Словаччина, Угорщина, Румунія, Молдова). Українська діаспора, її історія, основні хвилі, чисельність українців, сучасне становище (Східна діаспора: Росія, Казахстан; Західна діаспора: країни Європи, США, Канада, країни Південної Америки, Австралія).	Лекція 2 год./ Лекція 2 год.	Карта історико-етнографічного районування України	2, 3, 4, 5		Тиждень
	Тема 4. Зарубіжні українці та українська діаспора. 1. Українська діаспора в США та Канаді. 2. Українці в Польщі. 3. Українці в Російській Федерації.	Практичне заняття 2 год/ 2год.	Карта історико-етнографічного районування України	2, 3, 4, 5		Тиждень
5 тиждень	Тема 5. Національні меншини України. Дефініція поняття “національна меншина”. Розселення і чисельність національних меншин в Україні, їх історія і сучасне становище (росіяни, білоруси, євреї, поляки, угорці, румуни, молдавани, роми, кримські татари, болгары, греки та ін.).	Лекція 2 год./ Лекція 2 год.	Карта історико-етнографічного районування України			Тиждень

	Тема 5. Національні меншини України. 1. Росіяни в Україні (історія, розселення, чисельність, сучасний стан). 2. Поляки в Україні (історія, розселення, чисельність, сучасний стан). 3. Угорці в Україні (історія, розселення, чисельність, сучасний стан). 4. Румуни в Україні (історія, розселення, чисельність, сучасний стан).	Практичне заняття 2 год/2год.	Карта історико- етнографічного районування України	2, 3, 4, 5		Тиждень

6 тиждень	Тема 6. Традиційні основні господарські заняття українців. 3 історії землеробства на українських землях. Знаряддя для обробітку ґрунту (ручні і тяглові), збору врожаю. Способи і знаряддя для переробки сільськогосподарської продукції. Садівництво Тваринництво: види свійських тварин в українців (ВРХ (в т.ч. воли), вівці, коні, кози тощо. Способи утримання домашніх тварин. Традиції переробки продуктів тваринництва і виготовлення молочних продуктів.	Лекція 2 год./ СР		2, 3, 5		Тиждень
	Тема 6. Основні традиційні господарські заняття українців. 1. Традиційні знаряддя обробітку ґрунту. 2. Традиційні знаряддя збирання та переробки врожаю. 3. Відгінне скотарство на Гуцульщині. 4. Традиційне скотарство Полісся.	Практичне заняття 2 год		2, 3, 5		

7 тиждень	Тема 7. Традиційні допоміжні заняття українців. Мисливство: давні способи і знаряддя полювання на тварин. Рибальство: традиційні способи і знаряддя риболовлі. Збиральництво та його залежність від особливостей місцевих географічних умов (асортимент ягід, грибів, трав, коріння тощо). Бджільництво та його історичні форми в українців (дике бджільництво, бортництво тощо). Винайдення П. Прокоповичем рамкового вулика. Лісорубство і лісосплавництво. Чумакування як вид стародавнього українського промислу. народного одягу.	Лекція 2 год./ СР				
	Тема 7. Допоміжні господарські заняття українців. 1. Бджільництво. 2. Рибальство. 3. Мисливство. 4. Чумацтво. 5. Лісорубство і лісосплавництво	Практичне заняття 2 год		2,3,5		

8 тиждень	Тема 8. Традиційна (народна) матеріальна культура: поселення, житло, одяг. Соціально-економічні типи сільських поселень (містечко, село, присілок. хутір). Типи планування поселень: безсистемний (скупчений і розсіяний), рядовий, ланцюговий, круговий, вуличний, квартальний, комбінований. Типи забудови дворів: вільний, замкнутий, зімкнутий. Історичний розвиток народного житла (заглиблене, наземне). Типи горизонтального планування та система опалення житла, організація інтер'єру. Функції народного одягу. Класифікація	Лекція 2 год./ СР		1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11		Тиждень
	Тема 8. Сільське поселення і селянський двір в Україні. 1. Соціально-економічні типи сільських поселень в Україні. 2. Форми сільських поселень в Україні. 3. Типи забудови селянських дворів в Україні. 4. Традиційні промислові будівлі українського села.	Практичне заняття 2 год		1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11		

9 тиждень	Тема 9. Традиційна (народна) матеріальна культура: харчування, транспорт. Способи заготівлі і обробки продуктів. Щоденне харчування (хліб, каші тощо). Обрядові страви в сімейній і календарній обрядовості. Харчові заборони. Застільний етикет. Водні шляхи сполучення (“путь із варяг у греки”) та ін. Водний транспорт: пліт, човен-довбанка, дощані лодки тощо. Сухопутні шляхи сполучення (руський путь, Золотий шлях, Чорний шлях та ін.). Типи сухопутного транспорту: засоби перенесення вантажів вручну, в’ючно-гужовий, полозовий (санний), колісний. Типи волової і кінської упряжі.	Лекція 2 год./ СР		1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11		Тиждень
	Тема 9. Традиційне житло і будівельна обрядовість українців. 1. Еволюція традиційного українського житла (будівельний матеріал і конструкція, вертикальний і горизонтальний розвиток). 2. Інтер’єр українського народного житла. 3. Система опалення народного житла. 4. Народні звичаї та обряди, супроводжуючі зведення житла.	Практичне заняття 2 год		1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11		

10 тиждень	Тема 10. Традиційний сімейний побут українців. Історичні типи сім'ї: велика патріархальна сім'я (батьківська, братська), мала (нуклеарна) сім'ї: повна, неповна, розширена. Чисельність сім'ї. Характер внутрісімейних стосунків (патріархальні, егалітарні). Функції сім'ї.	Лекція 2 год./ СР		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11		Тиждень
	Тема 10. Український народний одяг. 1. Натільний одяг. 2. Жіночий стегновий одяг. 3. Верхній одяг. 4. Чоловічі / жіночі зачіски і головні убори. 5. Жіночі прикраси. 6. Символіка народного одягу.	Практичне заняття 2 год		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11		
11 тиждень	Тема 11. Сімейна обрядовість українців. Типологія обрядів сімейного циклу. Традиційна родильна обрядовість в українців. Народні весільні звичаї та обряди українців. Народна поховально-поминальна обрядовість.	Лекція 2 год./ СР		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11		
	Тема 11. Традиційне харчування в українців. 1. Народне харчування в Київській Русі. 2. Способи заготівлі та переробки продуктів харчування в Україні. 3. Харчові заборони в українців. 4. Щоденні страви. 5. Обрядові страви.	Практичне заняття 2 год		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11		

12 тиждень	Тема 12. Традиційний громадський побут українців. Організація традиційної української селянської територіальної (сусідської) громади. Керівні органи і посади селянської громади та механізм їх виборів (війт, староста, десятник, отаман, солтис, десятники, присяжні, гайові тощо). Функції громади та їх еволюція. Матеріальні основи громади. Традиційний громадський побут.	Лекція 2 год./ СР		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11		Тиждень
	Тема 12. Шляхи сполучення і традиційні транспортні засоби в Україні. 1. Водні шляхи сполучення і традиційний водний транспорт України. 2. Народний сухопутний транспорт: а) сухопутні шляхи сполучення; б) засоби перенесення вантажів вручну; в) в'ючно-верховий транспорт; г) полозний транспорт; д) колісний транспорт. 3. Тяглова сила та упряж.	Практичне заняття 2 год		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11		

13 тиждень	Тема 13. Народні світоглядні уявлення українців. Народні вірування, повір'я, ритуальні заборони, прикмети, гадання. Традиційні уявлення про будову світу. Повір'я про походження різних представників тваринного світу (тварин, птахів, плазунів). Рослинний світ в уявленнях і повір'ях українців. Народні демонологічні вірування. Класифікація персонажів українського нижчого демонічного пантеону, уявлення про їхнє походження, функції, локалізацію, прояви і стосунки з людьми. Обереги від різних демонологічних явищ і впливів	Лекція 2 год./ СР		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11		Тиждень
	Тема 13. Сім'я і сімейний побут українців. 1. Традиції дошлюбного спілкування. 2. Шлюб і шлюбні звичаї українців. 3. Історичні типи і форми української сім'ї. 4. Структура сім'ї. 5. Функції сім'ї.	Практичне заняття 2 год		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11		

14 тиждень	Тема 14. Традиційні календарно-побутові звичаї та обряди українців. Народні звичаї та обряди українців календарного циклу. Календарно-побутова обрядовість зимового циклу (Різдво, Новий рік, Водохреща тощо). Весняні календарно-побутові звичаї та обряди (Благовіщення, Великдень, Юрія тощо). Літня календарна обрядовість (Зелені свята, Івана Купала, Петра і Павла тощо). Обрядовість осіннього циклу (Спаса, Маковея, Жнива і Обжинки тощо).	Лекція 2 год./ СР		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11		Тиждень
	Тема 14. Традиційна сімейна обрядовість українців. 1. Весільна обрядовість. 2. Родильна обрядовість. 3. Поховальна обрядовість	Практичне заняття 2 год		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11		

15 тиждень	Тема 15 (а). Народні знання українців. Народна математика (народні способи лічби). Народна метрологія (традиційні антропометричні способи вимірювання відстані, об'єму, ваги). Народна астрономія (народні назви небесних світил, їх фаз, зірок і сузір'їв) і способи орієнтації в часі і просторі.	Лекція 2 год./ СР		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13	Самостійна робота: опрацювання рекомендованої літератури	Тиждень
	Тема 15 (а). Традиційний громадський побут українців. 1. Організація громадського самоврядування в українському селі. 2. Громадська функція соціального захисту селян. 3. Трудові традиції в українській селянській громаді.	Практичне заняття 2 год		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13		
16 тиждень	Тема 15 (б) Народні знання українців. Уявлення про походження хворіб та їх народні назви. Народна медицина (народні способи лікування і діагностики хворіб). Ліки рослинного, тваринного і мінерального походження. Народні фізіотерапія. Магічні методи народного ліцництва (вербальні, акціональні тощо). Народна метеорологія. Уявлення народу про походження різних метеорологічних явищ (дощ, град, сніг, мороз, вітер). Народні способи прогнозування погоди шляхом спостереження за атмосферними явищами, станом рослин, поведінкою тварин тощо.	Лекція 2 год./ СР		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13	Самостійна робота: опрацювання рекомендованої літератури	Тиждень

	Тема 15 (б) Народні знання українців 1. Народна демонологія: а) народні уявлення про духа-опікуна дому та його мешканців (<i>домовика, хованця, годованця</i> тощо). б) народні уявлення про <i>русалок</i>. 2. Весняна календарно-побутова обрядовість 3. Зимова календарно-побутова обрядовість. 4. Традиційна жниварська обрядовість. 5. Поминальні мотиви в календарно-побутовій обрядовості українців.	Практичне заняття 2 год		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13		